

افغانستان آزاد – آزاد افغانستان

AA-AA

چو کشور نپاشد تن من مباد / بدین بوم و بر زنده یک تن مباد
همه سر به سر تن به کشتن دهیم / از آن به که کشور به دشمن دهیم

www.afgazad.com

afgazad@gmail.com

Political

سیاسی

برگرفته از: بنیاد فرهنگ ستراتیژیک، بیست هشتم اکتوبر ۲۰۲۲
نویسنده: آرتیوم ایگناتیف
برگردان: ک. رادین
۰۱ اکتوبر ۲۰۲۳

ترک‌سازی آسیای مرکزی شتاب بیشتری به خود می‌گیرد

ترکیه تلاش می‌کند تا جمهوری‌های سابق شوروی را در یک اتحادیه جدید جمع کند

در نیمه دوم اکتوبر سال گذشته، کشورهای عضو «سازمان کشورهای ترک»، در اجلاسی که در «بورسا»ی ترکیه برگزار شد، تصمیم گرفته بودند که در ساختار سازمان کشورهای ترک کمیسیون ویژه‌ای را برای گذار به یک الفبای مشترک و «دستیابی به وحدت زبانی کشورهای ترک» ایجاد کنند. به این کمیسیون دو عضو از هر نهاد رسمی وارد می‌شوند که با سیاست زبان در کشورهای خود سر و کار دارند.

نخستین جلسه کمیسیون در زمینه ایجاد الفبای واحد ترکی می‌بایست در قرقیزستان برگزار می‌شد، اما آن‌طور که خبرگزاری «آنادولوی» ترکیه گزارش می‌دهد، دانشمندان کشورهای عضو «سازمان کشورهای ترک» (آذربایجان، قزاقستان، قرقیزستان، ترکیه، ازبیکستان) قبلاً اطلاعاتی را برای ایجاد یک الفبای واحد، چه در مورد الفباء و چه در مورد «فرایندهای زبانی تاریخی در کشورهای خود» ارائه کرده بودند. در پایان ماه جون، آذربایجان، قزاقستان، قرقیزستان و ترکیه کتاب‌های درسی واحدی برای مدارس در مورد «تاریخ مشترک ترک»، «ادبیات ترکی مشترک» و «جغرافیای جهان ترک» را تصویب کردند. هدف از این نوآوری‌ها «آگاه کردن و تعلیم دانش‌آموزان در مورد ارزش‌های تاریخی و فرهنگی مشترک ترک‌ها، از دوران باستان» است. محتوای کتاب درسی «جغرافیای جهان ترک» معطوف است بر شکل‌گیری تصویری ترک‌گرایانه از جهان در مجموع و در نقشه جهان با تکیه بر کشورها و مناطق جداگانه ترک‌نشین است. در قرقیزستان، در اثر پروتکلی که در پایان ماه جون گذشته توسط وزیر آموزش محلی در جلسه شورای علمی آکادمی بین‌المللی ترک امضاء شد، در مدارس همراه با جغرافیا، تاریخ و ادبیات ترک، ماده درسی «تاریخ دین» نیز آموخته و مطالعه خواهند شد. نحوه ارائه این نوع تفسیر «پروتکل پان‌ترکیستی» از رابطه بین

جمعیت مسلمان جمهوری‌های آسیای مرکزی پسا شوروی با روسیه را می‌توان از کتاب‌های درسی تاریخ مملو از توصیفات «استعمار روسیه» و مبارزه مردم محلی علیه آن داوری کرد.

پروژه پان‌ترکیستی تنها وارد مدارس و دیگر مؤسسات آموزشی نمی‌شود. این تنها گام بزرگ زیر پرچم «سازمان کشورهای ترک» نیست و جریان توسعه بعدی جهان ترک به این‌ها محدود نخواهد شد. ترکیه تلاش می‌کند جمهوری‌های شوروی سابق را در یک اتحادیه جدید جمع کند و به ایجاد یک محور حمل و نقل ماوراء خزر علاقه نشان می‌دهد. «اردوغان»، پیش از این با «سادیچ چپاروف»، رئیس جمهور قیرقیزستان، در چارچوب چهارمین المپید پان‌ترکی، یا به اصطلاح بازی‌های جهانی کوچ‌نشینان، که از ۲۹ سپتامبر تا ۲ اکتوبر سال گذشته در شهر «ایزنیک» ترکیه برگزار شد، دیدار کرده بود. با توجه به نتایج المپید، «مولود چاوش اوغلو»، وزیر امور خارجه ترکیه، اطلاع داد که ترکمنستان، که مقام ناظر را در سازمان کشورهای ترک دارد، می‌تواند بزودی به عضویت کامل آن درآید – تصمیم مربوطه در اجلاس سازمان کشورهای ترک در سمرقند در ۱۱ نومبر سال گذشته اتخاذ شد.

گذشته از این، ترک‌ها ضمن بهره‌برداری از توقف گردش سیستم پرداخت روسیه به نام «میر»، قصد دارند سیستم پرداخت خود را ارائه دهند که شهروندان جمهوری‌های پسا شوروی (از جمله فدراسیون روسیه) می‌توانند به جای «میر» در ترکیه از آن استفاده کنند. از آنجائی که سیستم جدید ترکی خواهد بود، ترک‌ها تمامی معاملات انجام شده در آن را کنترل خواهند کرد و بانکهای اطلاعاتی کامل به انضمام اطلاعات شخصی شرکت‌کنندگان را در اختیار خواهند داشت. ترکیه همچنین به‌طور فعال ستندردهای نظامی و مدل‌های تسلیحاتی خود را به جمهوری‌های آسیای مرکزی ارائه می‌دهد. برای نمونه، در ابتدای سال جاری مشخص شد که آذربایجان و ترکیه بر اساس یک برنامه واحد به آموزش دانشجویان خواهند پرداخت. «ذاکر حسن‌اف»، وزیر دفاع آذربایجان، در جنوری گفته بود که برنامه آموزشی برای کارشناسان نظامی در مدرسه عالی نظامی به نام «حیدر علی اف» قبلاً با برنامه‌های مدارس نظامی دانشگاه دفاع ملی ترکیه هماهنگ شده است.

در نیمه اول اکتوبر، قیرقیزستان دومین اپراتور خارجی (پس از پاکستان) پهنادهای «بایراکدار آکینجی» ترکیه شد. این خبر را «کامچییک تاشیف»، رئیس کمیته دولتی امنیت ملی قیرقیزستان، اعلام کرد و در شبکه‌های اجتماعی نوشت: «آکینجی مال ماست! از ملت برادر متشکرم». تقریباً هم‌زمان مشخص شد که ازبیکستان لباس‌های گرم زیر را به ارتش اوکراین می‌رساند و قزاقستان و ترکیه یادداشت تفاهمی درباره تولید ماهواره‌ها و زیرسیستم‌های نظارتی و ارتباطی امضاء کردند. پان‌ترکیست‌ها روی این حساب می‌کنند که امروز ائتلاف‌های نظامی و نمایش رژه‌های مشترک با تجهیزات نظامی نیست، بلکه پیش از هر چیز تبادل اطلاعات جاسوسی است. پان‌ترکیست‌های پسا شوروی، از برادر بزرگ ترک نه تنها با تبلیغات پان‌ترکیسم در مدارس، اطلاعات جاسوسی و زیرشلواری برای اوکراینی‌هایی که تبلیغ‌کننده «بایرکتار» هستند، بلکه همچنین با طرح و معرفی کادر مدیریتی مناسب، دلجوئی و مماشات می‌کنند. برای نمونه، در قزاقستان، بلافاصله پس از وقایع جنوری، «توکایف»، «بیرلان کارین تینیمبایولی» مورد علاقه خود را که دوست خانوادگی رهبر گرگ‌های خاکستری (بوزکورت) قزاقستان و طرفدار ترکیه، «امان مامبتالیف» است را وزیر امور خارجه کرد.

به‌همان اندازه شایان توجه است که یکی دیگر از نامزدهای «توکایف» – وزیر اطلاعات و توسعه اجتماعی قزاقستان – یک پان‌ترکیست بالینی روس‌هراس، «عسکر عمروف»، است، که از سوی روسیه به‌دلیل «دلاوری‌های» متعدد در عرصه مبارزه با روسیه، روس‌ها، و زبان روسی، از ورود به فدراسیون روسیه منع شد. «آستانه» اعلام کرد که همه‌پرسی برگزار شده توسط فدراسیون روسیه در مناطق جمهوری سابق شوروی سوسیالیستی اوکراین و در نتیجه

ورود آنها به ترکیب روسیه را به رسمیت نمی‌شناسد. ترکیه نیز همین موضع را دارد. «مولود چاووش اوغلو»، وزیر امور خارجه ترکیه، اعلام کرد که «سرزمین‌های اشغال‌شده کنونی سرزمین‌های اوکراین هستند. ترکیه از همان ابتداء الحاق غیرقانونی کریمه را که به‌وضوح متعلق به روسیه اعلام شده بود، به رسمیت نشناخت. ما نتایج همه‌پرسی در خاک اوکراین را به رسمیت نمی‌شناسیم».

امروز، ترکیه ضمن استفاده از اوضاع اوکراین تلاش می‌کند پروژه دسترسی به قزاقستان، ازبکستان، قیرقیزستان و ترکمنستان را از طریق بحیره خزر عملی کند. برای این کار از ابزار «قدرت نرم» استفاده می‌شود که از منشأ ترکی مردم این جمهوری‌ها و ایده ایجاد اتحادیه کلان منطقه‌ای دولتهای ترک‌زبان (توران بزرگ) بهره‌برداری می‌کند. منافع ترکیه در ایجاد چنین نهاد کلان منطقه‌ای، یک منطقه تجاری آزاد است که در آن تمام قوانین توسط ترک‌ها وضع و تنظیم شود.

منبع: «بنیاد فرهنگ ستراتیژیک»

[https://www.fondsk.ru/news/۲۰۲۲/۱۰/۲۸/oturechivanie - centralnoj - azii - nabiraet - oboroty - ۵۷۵۵۱.html](https://www.fondsk.ru/news/۲۰۲۲/۱۰/۲۸/oturechivanie-centralnoj-azii-nabiraet-oboroty-۵۷۵۵۱.html)